

Клифърд Саймък
Операция „Кели“

Клиниките бяха подготвени и на сутринта щяха да започнат операцията „Кели“ – а това не беше малко, нали, да я нарекат „Кели“.

Той седеше в очукания люлеещ се стол на разбитата веранда и повтори на ум: „Операция Кели!“, но усещането не беше вече така остро и приятно, както когато известният лондонски лекар бе станал в Асоциацията и бе предложил операцията да се нарече „Кели“ и нищо друго.

Въпреки че, като помисли човек, в това имаше доста случайност. Съвсем не беше необходимо да бъде Кели. Можеше да бъде всеки с лекарска титла пред името. Можеше да бъде Бертолд, Петровски или Радонович – въобще който и да е лекар в света.

Люлееше се бавно, столът посърцваше, дъсченият под на веранда-та му пригласяше съчувствено и в припадащия мрак се носеше шум от деца в края на дневната им игра, които използват последните ценни минути, преди да се приберат и скоро след това да легнат.

Захлаждащият се въздух бе изпълнен с аромата на люляк, а в ъгъла на градината той неясно виждаше белите цветове на рано цъфналия розов храст, същия, който Марта Андерсън им бе подарила на него с Джанет преди толкова години, когато за пръв път бяха дошли да живеят в тази къща.

Един съсед мина шумно по тротоара и той не можа да го различи в сгъстяващия се мрак, но мъжът се обади.

– Добър вечер, докторе – каза той.

– Добър вечер, Хайръм – отвърна старият доктор Кели, като го позна по гласа.

Съседът отмина с тежки стъпки надолу по тротоара.

Старият доктор продължаваше да се полюлява с ръце, кръстосани върху топчестия си стомах, и слушаше глъчката в къщата, докато Джанет вдигаше масата след вечеря. След малко може би тя щеше да излезе, да седне при него и щяха да разговарят на нисък глас, небрежно, както се полага на стара двойка влюбени.

Въпреки че той не би трябвало да седи на верандата. На бюрото в кабинета го чакаше медицинското списание и той трябваше да го чете. Напоследък имаше толкова много нови неща и се налагаше човек постоянно да бъде в течение – въпреки че – както се развиваха събитията – всъщност това едва ли щеше да бъде от значение.

Може би през следващите години ще има твърде малко нови неща, които човек да следи.

Разбира се, винаги ще има нужда от лекари. Винаги ще има глупаци, които да сплескват колите си, да се стрелят един друг, да забождат

риболовните кукички в ръцете си и да падат от дърветата. А и винаги ще има бебета.

Той продължаваше да се люлее леко напред-назад и се замисли за всички бебета, за това, как някои от тях са пораснали, станали са мъже и жени. Помисли също за Марта Андерсън, най-близката приятелка на Джанет, и за стария Кон Джилбърт, най-заядливия кавгаджия на земята и при това стиснат. Той се усмихна кисело, като си спомни колко пари му дължи Кон Джилбърт, след като през целия си живот не му бе изплатил нито една сметка.

Но такъв беше животът. Някои плащаха, а други – не се преструваха дори, че ще платят, и затова те двамата с Джанет живееха в тази стара къща, той караше все същата кола, а Джанет през цялата зима отиваше на църква все със същата рокля.

Всъщност това нямаше значение, но човек го мислеше понякога. Защото заплащането, което имаше значение, не беше в брой.

Някои плащаха, а други – не. Някои оживяваха, а други – умираха, каквото и да направиш. За някои имаше надежда, а за други – не; на някои от тях го казваше, а на други – не.

Но сега положението беше друго.

И всичко започна тук, в малкия град – преди малко повече от година.

Седеше в мрака с аромата на люляка и белите цветове на розовия храст, слушаше приглушения шум на децата, които се наслаждаваха на последните минути игра, и си припомни всичко.

Беше почти 20.30, чуваше Марта Андерсън да говори в чакалнята с мис Лейн и знаеше, че тя е последна.

Свали бялата си престилка, сгъна я разсеяно, замаян от умора, и я остави на кушетката за прегледи. Вечерята сигурно беше готова и Джанет го чакаше, но нямаше да му каже нито дума, защото никога не бе протестирала. През всички тия години тя никога не бе го упрекнала, въпреки че понякога не одобряваше неговото безгрижие, когато продължаваше да лекува пациенти, които дори не му благодаряха, а камо ли да си плащат сметките. Не одобряваше тя и работното му време, готовността, с която излизаше нощем, когато би могъл да остави някое повикване да почака до редовните му сутрешни визитации.

Тя го чакаше за вечеря; разбрала е, че Марта е идвала при него, и ще го попита как е, а той какво ще й отговори?

Той чу Марта да излиза и токчетата на мис Лейн да прекосяват чаканята с рязко почукване. Отиде бавно при умивалника, отвори крана и взе сапуна. Чу скърцането на отваряща се врата, но не обърна глава.

– Докторе – каза мис Лейн, – Марта мисли, че е добре. Казва, че ѝ помагате. Не смятате ли...

– Вие как бихте постъпила? – попита той.

– Не зная – отвърна тя.

– Бихте ли оперирала, като знаете, че е безнадеждно? Бихте ли я изпратила при специалист, като знаете, че не може да ѝ помогне, че тя не може да му плати и че ще се безпокои заради това? Бихте ли ѝ казала, че има може би само шест месеца да живее, и да ѝ отнемете малкото щастие и надежда, които все още ѝ остават?

– Извинете, докторе.

– Не се извинявайте. Изправял съм се много пъти пред този проблем. Няма два еднакви случая. Всеки случай изисква индивидуално решение. Денят беше дълъг и тежък...

– Докторе, във ви чака още един.

– Още един пациент?

– Мъж. Току-що дойде. Казва се Хари Херман.

– Херман? Не познавам никакъв Херман.

– Не е тукашен – обясни мис Лейн. – Може би скоро се е преместил да живее в града.

– Ако се беше настанил да живее тук – отвърна докторът, – щях да науча. Аз научавам всичко.

– Може би само минава през града. Може би му е прилошало по пътя, докато е карал.

– Добре, пратете го – каза докторът и посегна за кърпата. – Ще го видя.

Сестрата се обърна към вратата.

– А, мис Лейн...

– Да?

– Можете да си вървите. Няма смисъл да оставате повече. Днес беше наистина тежък ден.

„И наистина така си беше – помисли той. – Една фрактура, едно изгаряне, един хидропс, една бременност, два случая нефрит, няколко настинки, изготвянето на диета, два случая с болезнено никнене на зъби, подозрение за белодробно заболяване, възможност за камък в жлъчката, една цироза на черния дроб и Марта Андерсън. И сега накрая той мъж на име Хари Херман – не познаваше такова име, а като помислиш, доста

странно име изобщо.“

И човекът беше странен. Твърде висок и тънък, за да бъде действителен, ушите прекалено прилепени към черепа, устните толкова тънки, че сякаш беше без устни.

– Вие ли сте лекарят? – попита той, като застана на прага.

– Да – отвърна докторът, взе самото си и го облече. – Да, аз съм лекарят. Влезте. С какво мога да ви бъда полезен?

– Аз не съм болен – каза мъжът.

– Не сте болен?

– Но искам да поговоря с вас. Може би имате малко време?

– Да, разбира се – каза докторът, като знаеше, че няма никакво време и не му е приятно това нахълтване. – Влезте. Седнете.

Опита се да определи акцента му, но не успя. Средноевропейски най-вероятно.

– Технически – каза мъжът. – Професионално.

– Какво искате да кажете? – попита докторът, леко озадачен.

– Ще ви говоря технически. Ще ви говоря професионално.

– Искате да кажете, че сте лекар?

– Не точно – отвърна мъжът, – въпреки че вие ще мислите тъй. Трябва да ви кажа изведнъж, че съм чужд.

– Чужденец? – повтори старият доктор. – Наоколо има много от тях. Повечето са бежанци.

– Не искам да кажа това. Не такъв чужденец. От друга планета. От друга звезда.

– Но вие твърдите, че се казвате Херман...

– Когато си в Рим – отвърна другият, – трябва да постъпваш като римляните.

– А? – попита докторът, а след това: – Господи, наистина ли искате да кажете, че сте чужденец? Под чужденец вие разбирате...

Другият кимна с глава.

– От друга планета. От друга звезда. На много, много светлинни години.

– Дявол да ме вземе! – възкликна докторът.

Стоеше и оглеждаше този неземеен жител, а той му се хилеше.

– Вие мислите вероятно... – каза другоземецът – „А толкова прилича на човек...“

– Това – призна докторът – ми мина през ума.

– Тогава може би ще ме поразгледате. Вие познавате човешкото тяло.

– Може би – рече мрачно докторът, като цялата история никак не му се харесваше. – Но човешкото тяло понякога е доста странно.

– Но не толкова странно – каза чужденецът и му показва ръцете си.

– Не – отвърна докторът смаян. – Не чак толкова странно.

Защото ръката имаше два палеца и един единствен пръст, сякаш кракът на птица бе решил да се превърне в ръка.

– Нито нещо подобно? – запита другият, като разгъна ризата на гърдите си.

– Нито нещо подобно – отвърна докторът, потресен по-силно, отколкото през цялата си многогодишна практика.

– Тогава – подхвана другоземецът, като закопча ризата си, – струва ми се, че този въпрос е уреден.

Той седна отново и спокойно кръстоса крака.

– Ако става въпрос, дали ви приемам за извънземен жител – каза докторът, – предполагам, че съм убеден. Въпреки че не е лесно.

– Вероятно не е. Сигурно това е голямо сътресение за вас.

Докторът прекара ръка по челото си.

– Да, разбира се, истински шок. Но има и нещо друго...

– Имате предвид езика – прекъсна го другоземецът – и че познавам обичаите ви.

– Естествено, и това.

– Ние ви изучавахме – обясни пришълецът. – Доста време ви отделихме. Не само на вас лично, разбира се...

– Но вие говорите толкова добре – възрази докторът. – Като добре образован чужденец.

– Е, разбира се – отвърна другият, – аз съм точно това.

– Ами да, май е така – съгласи се докторът. – Просто не помислих.

– Не говоря съвсем свободно – каза другоземецът. – Зная много думи, но ги употребявам не дотам правилно. Речникът ми е ограничен само с разговорния език. По сложни технически въпроси не бих могъл да водя дълъг разговор.

Докторът мина зад бюрото си и се отпусна на стола.

– Добре – рече той. – Приемам ви за извънземен жител. Сега ми кажете защо сте тук?

И той остана невероятно изненадан, че може да приеме толкова спокойно положението. Знаеше, че след малко, когато му остане време да премисли, ще го хване треска.

– Вие сте лекар – заяви другоземецът. – Лечител на хората.

– Да – отвърна докторът. – Аз съм един от многото лечители.

– Вие се трудите упорито да правите болните здрави. Възстановявате разкъсаната плът. Възпирате смъртта...

– Опитваме се. Понякога не успяваме.

– Вие имате много болести. Имате рак, сърдечни удари, настинки и много други... не намирам думата.

– Заболявания – помогна му докторът.

– Заболяване. Точно така. Ще извините недостатъците на езика ми.

– Да оставим настрана учтивостта – предложи докторът. – Да продължим с основното.

– Не е справедливо – продължи другият – да имате всички тези заболявания. Не е добре. Ужасно е.

– Сега имаме по-малко, отколкото едно време. Много от тях сме победили.

– И разбира се – подхвърли другоземецът, – вие си изкарвате хляба от тях.

– Какво разправяте! – викна докторът.

– Имайте търпение към мен, ако не се изразявам правилно. Икономическите термини трудно се усвояват.

– Зная какво имате предвид – изръмжа докторът, – но позволете ми да ви кажа, сър...

„Има ли полза? – помисли той. – Това същество разсъждава по същия начин като много хора.“

– Бих искал да ви изтъкна – започна той отново, – че лекарите полагат упорит труд за ликвидиране на заболяванията, за които говорите. Ние полагаме всички възможни усилия, за да ликвидираме собствената си професия.

– Това е прекрасно – заяви другоземецът. – И аз така мислех, но не мога да се оправя с чувството за „бизнес“ на вашата планета. В такъв случай, доколкото разбирам, вие няма да имате нищо против, ако изчезнат всички заболявания.

– Вижте какво – избухна докторът, на който му бе дошло до гуша, – не зная накъде избивате. Но съм гладен и уморен и ако искате да седим тук и да разискваме по разни философии...

– Философии – повтори другоземецът. – О, не философии. Аз съм практичен. Дойдох да предложа край на всички заболявания.

И двамата замълчаха за миг, после докторът се размърда, сякаш се готви да протестира, и започна:

– Може би не разбрах добре, но вие май казахте...

– Имаме метод, постижение, откритие... не зная точната дума,

което ще ликвидира всички заболявания.

– Ваксина – каза старият доктор.

– Това е думата. Само че в известно отношение е различна от ваксината, за която мислите.

– И рака? – попита докторът.

Другоземецът кимна.

– Ракът и обикновената настинка, и всичките други. Кажете само името на болестта и няма да я има.

– Сърцето – подхвърли докторът. – Не може да има ваксина за сърдечните заболявания.

– И това – отвърна другоземецът. – Не е съвсем като ваксина. Тя подсилва тялото. Прави го здраво. Като настройката на мотор, за да стане като нов. С течение на времето моторът ще се изхаби, но ще продължи да работи, докато се изхаби напълно.

Докторът втренчи поглед в другоземеца.

– Сър – каза той, – с такива неща шеги не бива да се правят.

– Не се шегувам – потвърди другоземецът.

– И тази ваксина... ще действа на хората? Няма ли да има някакви странични ефекти?

– Сигурен съм, че ще въздейства. Ние разучихме вашия... вашия... начина, по който работят телата ви.

– Думата, която ви трябва, е метаболизъм.

– Благодаря – каза другоземецът.

– А цената? – попита докторът.

– Няма цена – отвърна другоземецът. – Ние ви я подаряваме.

– Съвсем безплатно? Все пак, сигурно има някакви...

– Напълно безплатно – повтори другоземецът. – Без никакви условия.

Той стана от стола. Извади от джоба си една плоска кутия и се приближи до бюрото. Постави кутията върху бюрото, натисна я отстрани и капакът отскочи. Вътре имаше тампони – подобни на хирургически, но не бяха от плат.

Докторът посегна, но спря ръката си над самата кутия.

– Мога ли? – попита той.

– Да, разбира се. Само ги докосвайте от върха.

Докторът взе предпазливо един тампон и го постави на бюрото. Понатисна го плашливо с пръст и на тампона се появи течност. Усещаше как течността потича, когато натисна тампона. Обърна го внимателно, а от долната страна той беше грапав, сякаш представляваше уста, пълна с

дребни, опасни зъби.

– Поставяте назъбената страна върху тялото на пациента – каза другоземецът. – Тампонът се приспособява към пациента. Става част от него. Тялото абсорбира ваксината и тампонът пада.

– И това ли е всичко?

– Това е всичко – потвърди другоземецът.

Докторът повдигна тампона внимателно с два пръста и го пусна обратно в кутията.

Той вдигна поглед към чужденеца.

– Но защо? – попита той. – Защо ми ги давате?

– Вие не знаете – рече другоземецът. – Наистина не знаете.

– Не, не зная – потвърди докторът.

В очите на другоземеца внезапно се появи умора и старост и той каза:

– След още милион години ще знаете.

– Не и аз – отвърна докторът.

– След още милион години – обясни другоземецът – вие самите ще вършите същото, но с нещо друго. Тогава ще ви попитат и вие също няма да можете да отговорите, както аз сега не мога.

Това беше упрек, но много внимателен упрек. Докторът поиска да разбере дали е така, но се отказа.

– Можете ли да кажете какво има в него? – попита той и посочи тампона.

– Мога да ви дам описателната формула, но в наши понятия. За вас ще бъде бъркотия.

– Няма ли да се обидите, ако ги изпробвам?

– Щях да бъде разочарован, ако не ги изпробвате – отвърна другоземецът. – Не бих очаквал чак толкова доверие. Подобно нещо би било признак на глупост.

Той затвори кутията и я побутна към доктора. Обърна се и тръгна към вратата. Докторът се изправи тежко на крака.

– Хей, почакайте! – извика той.

– Ще ви видя отново след една или две седмици – каза другоземецът.

Той излезе и затвори вратата след себе си.

Докторът седна внезапно на стола и вторачи поглед в кутията на бурото.

Посегна към нея, докосна я и – тя действително беше там. Натисна я отстрани, капакът се отвори и тампоните бяха вътре.

Докторът се опита да си възвърне здравия разум, отново да стъпи на твърда почва, да се върне към правилното човешко мислене.

– Глупости – възкликна той.

Но не бяха глупости. Знаеше много добре, че не са.

Тази нощ той се пребори със себе си зад затворената врата на кабинета, докато слушаше тихото суетене в кухнята, където Джанет раздигаше масата.

И първата битка беше на фронта на правдоподобността. Бе казал на мъжа, че вярва в извънземния му произход, и имаше доказателства, които не можеше да остави без внимание. И все пак всичко, всяка отделна подробност изглеждаше толкова невероятна, че му беше трудно да го преглътне.

И най-трудно за вярване беше, че този другоземец, който и да е в действителност, бе избрал от всички лекари в света доктор Джейзън Кели – дребен, незначителен лекар в малък, незначителен град.

Поразмисли дали не е някакъв номер и реши, че не е, защото едва ли биха могли да се фалшифицират трите пръста на ръката и другите неща, които бе видял. А и ако цялата работа беше номер, той би бил толкова глупав и жесток, че в него нямаше никакъв смисъл. Освен това никоой не го мразеше до такава степен, че да си създаде толкова труд. Но дори и да приеме, че е сторено от омраза, той се съмняваше, че има човек с достатъчно въображение, за да измисли подобно нещо.

И така, той си каза, че единствената солидна почва под краката му е да приеме мъжа действително за другоземец и тампоните за истински.

А ако беше вярно, имаше само един път – трябва да изпробва тампоните. Стана от стола и се заразхожда из стаята.

„Марта Андерсън“ – каза си той. – Марта Андерсън има рак и животът ѝ е обречен – сред човешките познания не съществува нищо, което би могло да я спаси. Хирургическата намеса би била лудост, защото вероятно тя няма да я преживее. Но дори и да оцелее, нейният случай бе твърде напреднал. Убиецът, който носеше у себе си, се бе развихрил, разпръснал се бе из цялото тяло и за нея няма никаква надежда.

Въпреки това не можеше да се реши да го направи, защото тя беше най-близката приятелка на Джанет, беше стара и бедна и всичките му инстинкти се надигаха против това да я използва като морско свинче.

Е, ако ставаше въпрос за стария Кон Джилбърт – можеше да постъпи така с Кон. Но старият Кон беше прекалено стиснат, за да се

разболеет наистина, въпреки всичките му оплаквания, той беше здрав като бик.

Каквото и да разправяше другоземецът за липсата на странични ефекти, той си каза, че не може да бъде сигурен. Онзи твърдеше, че са изучили метаболизма на човешката раса и въпреки това на доктора му се виждаше невъзможно.

Той съзнаваше, че отговорът е пред него, стига да поиска. Беше се скрил в едно ъгълче на съзнанието му и докторът знаеше, че е там, но се преструваше, че го няма, държеше го скрит и отказваше да го извади на показ.

Но след цял час сноване из кабинета и напругане на мозъка накрая той се предаде и извади отговора.

Напълно спокоен, нави ръкава си и отвори кутията.

А когато взе тампона и го залепи на ръката си, направи го с жест на най-обикновен лекар.

Но когато спускаше ръкава, за да не би Джанет да види тампона и да му зададе куп въпроси, какво му е на ръката, пръстите му трепереха.

Утре из целия свят, освен в Милвил, хората ще се редят пред вратите на клиниките с навити ръкави, готови. Опашките най-вероятно ще се придвижват доста бързо, защото цялата работа беше лесна. Всеки ще мине покрай един лекар и лекарят ще му залепи тампон на ръката, а след това ще дойде следващият.

„По целия свят – помисли докторът, – във всяка дупка, във всяко малко градче, никой няма да бъде забравен. Дори и бедните, защото ще бъде безплатно.“ И човек ще може да посочи с пръст една дата и да каже: „Това е историческият ден, в който болестите бяха ликвидирани.“

Защото тампоните не само щяха да ликвидират сегашните заболявания, но щяха да предпазват от тях и за в бъдеще.

И всеки двадесет години от Космоса щяха да идват големите кораби с нови товари тампони и щеше да има нов ден на ваксиниране. Но тогава нямаше да са толкова много – само по-младите поколения. Защото веднъж получил ваксината, човекът не се нуждае повторно от нея. Ваксинираш се веднъж – и си имунизиран за цял живот.

Докторът тупна леко по пода на верандата, за да продължи люлеенето на стола. „Тук е приятно – помисли той. – А утре ще бъде приятно в целия свят. Утре страхът ще изчезне до голяма степен от живота на човека. След утрешния ден, с изключение на катастрофите или

насилията, хората ще могат с увереност да очакват, че ще изживяват нормалната продължителност на живота си. И, което е може би още по-важно, ще живеят напълно здрави.“

Нощта беше тиха, защото най-сетне децата се бяха отказали от игрите и се бяха прибрали. А той беше уморен. Най-после можеше да си признае, че е уморен. Сега, след толкова години не беше предателство да каже, че е уморен.

Вътре в къщата се разнесе приглушеният звън на телефона и неговият звук разстрои ритъма на люлеенето му, накара го да застане върху ръба на стола.

Краката на Джанет изтопуркаха тихо към телефона и той се развълнува от кротостта на гласа ѝ, когато се обади.

Ей сега, само след миг тя ще го повика, а той ще стане и ще влезе.

Но тя не го повика. Гласът ѝ продължи да говори.

Той се облегна назад.

Отново бе забравил.

Телефонът вече не беше враг. Вече не го преследваше.

Защото градът бе пръв. Тук страхът вече не съществуваше. Градът бе послужил за морско свинче, за предварителен експеримент.

Най-напред Марта Андерсън, а след нея Тед Карсън с подозрението за белодробно заболяване, после бебето на Юргенсови, когато заболя от пневмония. И още двадесетина други, докато се свършиха всичките тампони.

И другоземецът се върна.

И той бе казал... какво каза?...

– Не ни мислете за благодетели или свръххора. Защото не сме нито едното, нито другото. Мислете за мен като за съседа ви отсреща.

Това беше от страна на другоземеца, каза си докторът, опит да постигне разбиране, да преведе постъпката им на някакъв по-общ език.

А беше ли постигнато някакво разбиране – що-годе разбиране поне? Докторът се съмняваше.

Въпреки че – спомни си той – в основата си другоземците приличаха много на хората. Дори можеха да се шегуват.

Първият другоземец бе казал някаква шега, която бе запомнил. Не-що глупаво, някаква глупост на пръв поглед, но го безпокоеше.

Джанет излезе на верандата и мрежестата врата се затръшна зад нея. Тя седна на люлката.

– Обади се Марта Андерсън – каза тя.

Докторът се захили вътрешно. Марта живееше през пет къщи на

същата улица, виждаха се с Джанет по десетина пъти на ден и пак трябваше да ѝ се обажда по телефона.

– Какво искаше Марта? – попита той.

– Да и помогна за кифличките – изсмя се Джанет.

– За нейните прочути кифлички ли?

– Да. За нищо на света не може да си спомни колко мая им е слагала.

Докторът се изхили тихо.

– Предполагам, че с тях печели всичките награди на окръжния панаир.

– Не е толкова смешно, колкото го изкарваш, Джейзън – каза рязко Джанет. – Подобно нещо лесно се забравя. Тя пече най-различни сладкиши.

– Да, май си права – отвърна докторът.

Каза си, че би трябвало да се прибере и да започне да чете списанието, но не му се искаше. Беше толкова приятно да седи навън – просто да седи. Отдавна вече не можеше да си позволи да поседи повече. Разбира се, неговата е лесна, защото той остаряваше и беше почти на края, но нямаше да е така за някой по-млад лекар, който още не се е издължил за следването и току-що започваше. В Асоциацията се говореше, че ще призват да се отпуснат субсидии за поддържане на лекарите. Защото все още имаше нужда от тях. Дори и след като бъдат ликвидирани всички заболявания, все още щеше да има нужда от тях. Не биваше да се допусне редиците им да оредят, защото отново и отново през известни периоди те щяха да бъдат крайно необходими.

Той от доста време се вслушваше в стъпките, които се приближаваха по улицата, а ето, че те внезапно завиха през неговата порта.

Докторът се поизправи на стола.

Може би беше пациент, знаеше, че си е у дома, и идваше да го види.

– Ами това е мистър Джилбърт – извика Джанет изненадана.

Наистина беше Кон Джилбърт.

– Добър вечер, докторе – каза Кон. – Добър вечер, мис Кели.

– Добър вечер – отвърна Джанет и стана да се прибере.

– Няма смисъл да си отивате – обърна се към нея Кон.

– Имам да свърша няколко работи – каза му тя. – Тъкмо се готвех да вляза.

Кон се изкачи по стъпалата и приседна на люлката.

– Хубава вечер – заяви той.

– Много хубава – потвърди докторът.

– Най-хубавата пролет, която помня – продължи Кон, като се приближаваше със заобикалки към това, което трябваше да каже.

– И аз мислех така – рече докторът. – Струва ми се, че люлякът никога не е ухаел толкова силно преди.

– Докторе – подхвана Кон, – както смятам, май ти дължа доста прилична сума пари.

– Дължиш ми малко нещо – отвърна докторът.

– Знаеш ли колко могат да бъдат?

– Нямам никакво понятие – увери го докторът. – Никога не съм си правил труда да водя сметки.

– Мислил си, че ще е чиста загуба на време – рече Кон. – Мислил си, че никога няма да си платя.

– Нещо такова – съгласи се докторът.

– Доста време се грижиш за здравето ми – подхвърли Кон.

– Вярно е, Кон.

– Тук нося триста. Смяташ ли, че ще покрият всичко?

– Така да бъде, Кон – каза докторът. – Бих се съгласил и на доста по-малко.

– Предполагам, че по този начин сме квит. Струва ми се, че триста са близо до точната сметка.

– Щом казваш – отвърна докторът.

Кон измъкна портфейла си, извади пачка банкноти и му ги подаде. Докторът ги взе, сгъна ги и ги набута в джоба си.

– Благодаря, Кон – рече той.

Внезапно изпита някакво странно чувство, сякаш трябваше да знае нещо, сякаш трябваше само да посегне и да го хване. Но колкото и да се мъчеше, не успя да проумее какво е.

Кон стана, потътри крака по верандата и се отправи към стъпалата.

– Хайде, довиждане! – каза той.

Докторът се върна към действителността.

– Хайде, Кон. Ще се видим. И благодаря.

Седеше на стола, без да се люлее, и се вслушваше как Кон минава по пътеката, излиза от портата и тръгва по улицата, докато отново настъпи тишина.

И все пак сега трябваше да влезе и да се заеме със списанието. Въпреки че беше най-вероятно в него да има само глупости. Сигурно никога вече нямаше да му е необходимо да научава нещо от медицинските списания.

Докторът избута списанието настрана и се замисли: нещо ставаше с него. Вече двадесет минути четеше, а нищо не бе запомнил. Една дума не можеше да повтори от прочетеното.

„Прекалена възбуда – помисли си той. – Прекалено съм възбуден от операцията «Кели»... Как само я нарекоха – «Операция Кели».“

И отново си спомни всичко.

Как беше изпробвал ваксината, после бе отишъл в окръжното медицинско управление и как след доста насмешки и скептицизъм лекарите в окръга се бяха убедили. А оттам бе отишъл в Асоциацията.

Накрая незабравимият ден, когато пред делегатите се изправи другоземецът и той самият бе представен – и най-после, как прословутият лондонски специалист стана да предложи, че проектът не може да се нарече иначе освен „Кели“.

„Тържествен миг“, каза си той, и се опита отново да почувствува гордостта, но вече я нямаше, поне не цялата. Никога вече през останалия си живот нямаше да изпита такава гордост.

И ето че седеше късно вечерта в кабинета си на обикновен провинциален лекар и се опитваше да навакса с четенето, за което никога не му оставаше време. Въпреки че това вече не беше съвсем вярно. Сега имаше време колкото си иска.

Посегна, придърпа списанието изпод лампата и се зае да чете.

Но четенето вървеше бавно.

Върна се и отново изчете един пасаж.

Каза си, че не би трябвало да бъде така.

Или остаряваше, или зрението му се влошаваше, или просто беше глупав.

Това беше думата – това беше ключът към онова неосезаемо нещо, което би трябвало да улови само с едно протягане.

Глупав!

Може би не съвсем глупав всъщност, а само малко бавен. Не по-малко интелигентен, а не толкова схватлив и остроумен, колкото е бил. Малко по-бавно разбираше същността на нещата.

Марта Андерсън бе забравила колко мая се слага на нейните прочути, награждавани кифлички! А това Марта не би трябвало никога да забрави.

Кон си бе уредил сметката, а съгласно таблицата на стойностите, към която Кон се бе придържал цял живот, това бе явна глупост. Най-умното, най-подходящото за Кон сега, когато вероятно никога нямаше да се нуждае от лекар, щеше да бъде просто да забрави задължението

си. А и нямаше да му бъде трудно, защото и без това го бе забравил до тази същата вечер. Другоземецът бе казал нещо, което на времето той взе за шега.

– Не се безпокойте – бе казал той, – ние ще изцерим всичките ви болести. Твърде вероятно и няколко, за които и не подозирате.

А съобразителността не беше ли болест?

Трудно можеше човек да мисли за нея по този начин.

„Не съм толкова схватлив – помисли докторът. – Не мога толкова бързо да схвана смисъла на някакъв пасаж, изпълнен с медицински термини – принуден съм да чета по-бавно, за да го запомня.“

Каза си, че някои от най-глупавите хора, които е познавал, са били най-щастливите.

Той избута списанието настрана и се загледа в светлината.

Щеше да се усети най-напред в града, защото тук бе първият експеримент. А шест месеца след тази нощ щеше да се почувства и в целия свят.

Замисли се докъде ли ще стигне – защото все пак това беше основният въпрос.

Само малко по-бавни?

Назад към нечленоразделното бръщолевене?

Назад чак до маймуната?

Нямаше начин да предвиди...

И трябваше само да вдигне телефона, за да го спре.

Седеше смразен от мисълта, че може би се налагаше операция „Кели“ да бъде спряна – че след толкова години смърт, болка и нещастие човекът трябваше да си ги откупи отново.

„Но другоземците – помисли си той, – другоземците няма да допуснат този процес да отиде прекалено далеч.“ Които и да бяха те, той вярваше, че са почтени същества.

Може би липсваше единство на възгледите, а съществуваше само най-обикновената общност на състрадание към слепия и сакатия.

„А ако съм сгрешил – каза си той, – ами ако другоземците имаха за цел да се деморализира човечеството преди тяхното нахлуване?“

И докато седеше, разбра. Разбра, че колкото и малка да е вероятността да бъде прав, той трябва да направи нещо.

Твърде отдавна беше лекар, за да не спре операцията „Кели“.

КРАЙ

© 1961 Клифърд Саймък
© 1970 Александър Хрусанов, превод от английски

Clifford Simak
Shotgun Cure, 1961

Сканиране и разпознаване: Неизвестен
Редакция: ВHorse, 2008
Редакция: Mandor, 2008 (#)

Източник: <http://kosmos.pass.as/>
Публикация: сп. „Космос“, 1970, бр.5

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4752>]